

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 706) 64 715, faks. (8 706) 64 820, el. p. info@enmin.lt, <http://enmin.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Seimo
posėdžių sekretoriatui

2018-06-13
Į 2018-05-18

Nr. (5.3-04)3-1138
Nr. S-2018-3950(KL-25)

Kopija

Lietuvos Respublikos Seimo nariui

D. Kreiviui

Į 2018-05-17

Nr. 410-KL-25

DĖL ATSAKymo Į SEIMO NARIO RAŠYTINĮ KLAUSIMĄ

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Ministerija) gavo 2018 m. gegužės 18 d. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Seimo posėdžių sekretoriato persiūtą Seimo nario Dainiaus Kreivio 2018 m. gegužės 17 d. rašytinį klausimą Nr. 410-KL-25, kuriame prašoma atsakyti į klausimus, susijusius su UAB „EPSO-G“ (toliau – ir EPSO-G) valdymo organais ir korporatyvinio valdymo pokyčiais.

Ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi gautą Seimo nario D. Kreivio rašytinį paklausimą, teikia atsakymus į jame išdėstytus klausimus.

1 klausimas. Pagal naujuosius įstatus Stebėtojų taryba naikinama, tad, ar išties numatyta, kad ministerijos darbuotojų nebeliks jokiose EPSO-G ir dukterinių bendrovių valdymo ar priežiūros institucijose? Ar ministerijai palikta teisė formuoti ilgalaikės „Litgrid“ ir „Amber Grid“ veiklos strategijas?

1.1. Visų pirma pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo redakciją, kuri įsigalios nuo 2018 m. liepos 1 d., akcinėje bendrovėje, kurios akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, turi būti suformuota arba stebėtojų taryba, arba valdyba su priežiūros funkcijomis. Taigi įstatymų leidėjas valdybą su priežiūros funkcija įtvirtino kaip lygiavertę alternatyvą stebėtojų tarybos formavimui. EPSO-G įmonės grupių atžvilgiu buvo pasirinktas valdybų su priežiūra modelis, t. y. tiek EPSO-G, tiek jos dukterinėse įmonėse veiktų valdyba su priežiūros funkcijomis, atitinkamai EPSO-G naikinama stebėtojų taryba (Litgrid ir Amber Grid stebėtojų taryba sudaryta nebuvo).

1.2. Paaškiname, kad naujuosiuose įstatuose numatyta, jog Ministerijos atstovai dalyvautų EPSO-G organuose, kurie turi stiprias kompetencijas ir atsakomybes veikiant visos EPSO-G įmonių grupės mastu. Ministerijos atstovai būtų skiriami į šiuo EPSO-G organus:

1) Valdybą – 2 Ministerijos atstovai; pagal Atrankos aprašą¹ daugumą turi sudaryti nepriklausomi nariai;

¹ 2015 m. birželio 17 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 631 patvirtintas Kandidatų į valstybės įmonės ar savivaldybės įmonės valdybą ir kandidatų į valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamą kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašas.

- 2) Audito komitetą prie valdybos – 1 Ministerijos atstovas;
- 3) Atlygio ir skyrimo komitetą prie valdybos – 1 Ministerijos atstovas.

1.3. Ministerija formuotų Litgrid ir Amber Grid ilgalaikes strategijas – taikomi net keli lemiamą įtaką turintys teisiniai mechanizmai:

Įstatų keitimas tik su Ministerijos sprendimu	Litgrid ir Amber Grid įstatuose yra įtvirtinti įmonių veiklos objektai ir ilgalaikiai (strateginiai) veiklos tikslai, kurių turi siekti šių bendrovių organai. Amber Grid įstatų 9 p.: <i>„9. Bendrovės ilgalaikiai (strateginiai) tikslai, savo kompetencijos ribose, siekiant nacionalinės energetinės nepriklausomybės strateginių tikslų, yra:</i> <i>(i) savo, kaip perdavimo sistemos operatoriaus, funkcijų apimtyje užtikrinti integraciją į kontinentinės Europos dujų tinklą;</i> <i>(ii) bendradarbiaujant su regiono dujų perdavimo sistemos operatoriais, sukurti palankias sąlygas regiono dujų rinkai veikti integruotame Europos dujų tinkle.“</i> Litgrid įstatų 9 p.: <i>„9. Bendrovės ilgalaikiai (strateginiai) tikslai, savo kompetencijos ribose, siekiant nacionalinių energetinių tikslų, yra:</i> <i>(i) savo, kaip perdavimo sistemos operatoriaus, funkcijų apimtyje įgyvendinti technines priemones, reikalingas LR elektros energetikos sistemos sujungimui su kontinentinės Europos tinklais darbui sinchroniniu režimu;</i> <i>(ii) užtikrinti ir vystyti integraciją į kontinentinės Europos ir Šiaurės šalių elektros rinkas.“</i> EPSO-G naujųjų įstatų 46 p. numatyta, jog balsuojant dėl dukterinių bendrovių (būtent dėl Litgrid ir Amber Grid) įstatų keitimo yra reikalingas ne tik EPSO-G valdybos sprendimas, tačiau ir Ministerijos sutikimas. Taigi, Litgrid ir Amber Grid ilgalaikių strategijų nustatymas tiesiogiai priklauso nuo Ministerijos.
Ministerijos atstovų dalyvavimas EPSO-G valdyboje	EPSO-G valdyba tvirtina EPSO-G įmonių grupės strategiją (naujų EPSO-G įstatų 39 p. (i) p.), todėl ministerija per savo atstovus tiesiogiai įtakos strategijos kūrimą, tvirtinimą bei priežiūrą. EPSO-G valdyba tvirtina EPSO-G strategiją kaip sudėtinę EPSO-G įmonių grupės strategijos dalį (naujų EPSO-G įstatų 42 p. (iii) p.).
Ministerijos lūkesčių laiškas	EPSO-G naujųjų įstatų 8 p. numatyta, jog EPSO-G vadovaujasi EPSO-G kontroliuojančiam akcininkui atstovaujančios institucijos pateikiamu raštu dėl valstybės lūkesčių. 2017 m. Ministerija pateikė EPSO-G įmonių grupei skirtą lūkesčių laišką bei nustatė atskaitomybę - EPSO-G kas 3 mėnesius turi pateikti EPSO-G konsoliduotą sutrumpintą tarpinę finansinę informaciją kartu su konsoliduotu tarpiniu pranešimu. Lūkesčių laiškas yra skelbiamas EPSO-G interneto svetainėje².

² <http://epsog.lt/uploads/documents/files/korporatyvinis-valdymas/EPSO-G%20akcininko%20lūkesčių%20laiškas.pdf>

2 klausimas. Kadangi patronuojanti EPSO-G skiria daugumą dukterinių bendrovių valdybos narių, ar tai reiškia, kad ministerija jai valstybės patikėtą funkciją – strategiškai svarbių energetikos bendrovių strategijos tvirtinimą ir jų veiklos priežiūrą – perduoda UAB „EPSO-G“, kurios svarbiausiai valdymo institucijai sprendimo galia perduota nepriklausomiems ir Vyriausybės programai neįsipareigojusiems valdybos nariams.

2.1. Ministerija turi lemiamą įtaką EPSO-G grupės valdyme: Ministerijai kaip vieninteliui EPSO-G akcininkui suteiktos reikšmingos papildomos kompetencijos nei numato Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, kas leidžia užtikrinti, jog svarbiausi sprendimai grupėje būtų priimami tik su Ministerijos pritarimu.

EPSO-G yra patronuojanti bendrovė, kuri nuo 2016 m. įdiegė grupės įmonėse aukščiausiais gerosios valdysenos principais pagrįstą korporatyvinio valdymo modelį per kelių lygių bendrovių valdymo, jų veiklos priežiūros bei kontrolės sistemą ir toliau šį valdymo modelį tobulina, o būtent 2018 m. vykdomais korporatyvinio valdymo pokyčiais siekia efektyvesnio ir dar skaidresnio valdymo.

Efektyvus įmonių grupės valdymas yra realizuojamas griežta kelių lygių įmonių grupės bendrovių valdymo, jų veiklos priežiūros bei kontrolės sistema:

1) Ministerijai kaip vieninteliui EPSO-G akcininkui, t. y. aukščiausiam grupės organui, priskirtos kompetencijos dėl strateginių sprendimų priėmimo bei suteiktos plačios kontrolės priemonės. Taigi Ministerija turi lemiamą įtaką visos grupės valdymui (žemiau Ministerijos kaip vienintelio akcininko kompetencijos yra apibūdintos plačiau), kaip tai numato Akcinių bendrovių įstatymas;

2) EPSO-G kaip patronuojanti bendrovė, į kurios organus skiriami Ministerijos atstovai, vadovaudamasi Ministerijos raštu dėl valstybės lūkesčių, Ministerijos patvirtintais įstatais bei Korporatyvinio valdymo gairėmis, užtikrina, jog grupės veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose būtų nustatyti įmonių grupei keliami veiklos tikslai, vizija, misija, juos detalizuoja, numato konkrečią jų įgyvendinimo tvarką, kontroliuoja grupės tikslų įgyvendinimą, padeda valdyti iškilusias rizikas grupės mastu ir kt., tuo būdu patronuojančiai bendrovei realizuojant visų lygių įmonių grupės bendrovių aktyvaus valdymo ir kontrolės funkciją;

3) EPSO-G dukterinės įmonės ir paskesnio lygio dukterinės įmonės vykdo savo kasdienę veiklą siekdamos joms iškeltų tikslų.

I. Akcininko lygmuo

Patronuojančios bendrovės visuotinis
akcininkų susirinkimas

II. Holdingo (Patronuojančios) bendrovės lygmuo

Patronuojanti
bendrovė

III. Dukterinių bendrovių lygmuo

LITGRID AB AB „Amber
grid“ Kitos įmonės*

2.2. Ministerija kaip vienintelis akcininkas, kurio išimtinę kompetenciją nustato Akcinių bendrovių įstatymas, o EPSO-G įstatuose kompetencija buvo reikšminga papildyta, priima sprendimus bei kontroliuoja svarbiausius grupės klausimus:

1) tik su Ministerijos pritarimu gali būti keičiami EPSO-G bei jos dukterinių bendrovių (Litgrid, Amber Grid, Baltpool) įstatai, kuriuose yra reglamentuojama valdymo struktūra, kompetencijos, grupės kontrolės mechanizmai, nustatomi strateginiai tikslai ir kt.;

2) Ministerija skiria EPSO-G valdybos narius, taip pat gali bet kada atšaukti pasitikėjimą praradusius valdybos narius;

3) Ministerija skiria EPSO-G įmonių grupės mastu veikiančio audito komiteto narius, tai pat gali bet kada atšaukti pasitikėjimą praradusius audito komiteto narius;

4) EPSO-G valdyba turi gauti Ministerijos pritarimą šiems sprendimams: dėl EPSO-G įmonių grupės paramos politikos; dėl EPSO-G naujos veiklos pradėjimo ar konkrečios vykdomos veiklos nutraukimo; dėl bet kokių EPSO-G turimų akcijų (dalių, pajų) ar jų suteikiamų teisių ar kitokių

juridinio asmens dalyvio teisių perleidimo, įkeitimo ar kitokio suvaržymo; dėl EPSO-G priklausančios įmonės kaip turtinio komplekso ar esminės jos dalies perleidimo; dėl EPSO-G tapimo kitų juridinių asmenų steigėja, dalyve, o taip pat sprendimus dėl EPSO-G turimų akcijų (pajų, dalių) skaičiaus didinimo bei mažinimo ar kitokio šių akcijų (pajų, dalių) suteikiamų teisių pasikeitimo, tvirtina akcijų pasirašymo sutarčių pagrindines sąlygas; dėl EPSO-G filialų ir atstovybių steigimo bei jų veiklos nutraukimo, filialų bei atstovybių nuostatų tvirtinimo;

5) jeigu nebūtų veikiančios EPSO-G valdybos, EPSO-G įstatuose yra numatyta, jog EPSO-G vadovas be Ministerijos pritarimo negali priimti sprendimų: dėl dukterinių bendrovių įstatų pakeitimo; EPSO-G kaip akcininkės teisių įgyvendinimo kontroliuojamų dukterinių bendrovių visuotiniuose akcininkų susirinkimuose; dėl EPSO-G paskolų ar kredito sutarčių, kurių suma didesnė kaip 1/20 EPSO-G įstatinio kapitalo sudarymo; dėl EPSO-G piniginių lėšų, kurių suma didesnė kaip 1/20 Bendrovės įstatinio kapitalo, investavimo, perleidimo, įkeitimo ar hipotekos, (skaičiuojama atskirai kiekvienai sandorio rūšiai), išskyrus jeigu tokie sandoriai yra vykdomi pagal Valdybos patvirtintą Įmonių grupės Investavimo politiką arba EPSO-G Investavimo tvarką;

6) Ministerija yra užsitikrinusi nuolatinį visos informacijos iš EPSO-G įmonių grupės gavimą;

7) Ministerija tvirtina grupėje taikomas Atlygio gaires, kurios nustato pagrindinius principus dėl kolegialių ir vienasmenių valdymo organų atlygio.

2.3. Naujuosiuose įstatuose taip pat buvo numatyta, kad, skirtingai nei šiuo metu, Ministerijos atstovai būtų skiriami į EPSO-G valdybą, kuri turi reikšmingas valdymo ir kontrolės kompetencijas ne tik EPSO-G, bet ir Litgrid bei Amber Grid atžvilgiu. Atitinkamai, Ministerija į grupės valdymą būtų įsitraukusi per svarbiausių valdymo sprendimų priėmimą, sistemingai gautų aktualią informaciją, įskaitant iš grupės mastu veikiančio vidaus audito, kuris pavaldus EPSO-G valdybai bei atskaitingas audito komitetui, ir jos pagrindu vykdytų efektyvią priežiūrą.

2.4. Paminėtina ir tai, kad vadovaujantis EPSO-G bei Litgrid įstatais, EPSO-G valdyba turėtų pritarti Litgrid valdybai svarbiausiais šių įmonių veiklos klausimais:

1) dėl Litgrid turimų akcijų (dalių, pajų) ar jų suteikiamų teisių ar kitokių juridinio asmens dalyvio teisių perleidimo, įkeitimo ar kitokio suvaržymo;

2) dėl Litgrid kontroliuojamoms ir (ar) asocijuotoms bendrovėms priklausančio turtinio komplekso ar esminių jų dalių perleidimo, jei perleidžiamo turto balansinė vertė yra didesnė nei 1/50 Bendrovės įstatinio kapitalo;

3) dėl Litgrid priklausančio turto, įtraukto į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą, numatytą LR nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme, perleidimo, įkeitimo, teisinio statuso keitimo, kitokio apsunkinimo ar disponavimo, jei nurodytų įrenginių vertė yra didesnė nei 1/50 Bendrovės įstatinio kapitalo;

4) dėl tiesiogiai ar netiesiogiai valdomų įmonių, kurioms priklauso aukščiau nurodyti įrenginiai ar kurios juos vysto, valdo, naudoja ar jais disponuoja bet kokiais pagrindais, akcijų ar jų suteikiamų teisių perleidimo, kitokio disponavimo ar apsunkinimo, tokių įmonių įstatinio kapitalo didinimo, mažinimo ar kitokių veiksmų, galinčių pakeisti šių įmonių įstatinio kapitalo struktūrą (pvz., konvertuojamųjų obligacijų išleidimo) bei sprendimų dėl šiame punkte nurodytų įmonių reorganizavimo, atskyrimo, restruktūrizavimo, likvidavimo, pertvarkymo ar kitokių veiksmų, keičiančių šiame punkte nurodytų įmonių teisinį statusą;

5) dėl Litgrid turto, kurio balansinė vertė didesnė kaip 1/10 Litgrid įstatinio kapitalo, investavimo, perleidimo, nuomos (skaičiuojama atskirai kiekvienai sandorio rūšiai), įkeitimo ar hipotekos (skaičiuojama bendra sandorių suma);

6) dėl bet kokių sandorių, kuriais susitariama dėl netesybų, kurių bendra suma gali viršyti 1/10 Litgrid įstatinio kapitalo;

7) dėl kitų asmenų prievolių, kurių suma didesnė kaip 1/10 Litgrid įstatinio kapitalo, įvykdymo laidavimo ar garantavimo;

8) dėl turto įsigijimo už kainą, didesnę kaip 1/10 Litgrid įstatinio kapitalo;

9) dėl Litgrid projektų teikimo pripažinti juos ypatingos valstybinės svarbos projektais ar valstybei svarbiais projektais, kaip šie projektai apibrėžti teisės aktuose;

10) dėl tarp sisteminių linijų su kitomis valstybėmis statybos ir/arba demontavimo.

2.5. Vadovaujantis EPSO-G bei Amber Grid įstatais, EPSO-G valdyba turėtų pritarti Amber Grid valdybai dėl šių klausimų:

1) dėl Amber Grid turimų akcijų (dalių, pajų) ar jų suteikiamų teisių ar kitokių juridinio asmens dalyvio teisių perleidimo, įkeitimo ar kitokio suvaržymo;

2) dėl Amber Grid Kontroliuojamoms ir (ar) Asocijuotoms bendrovėms priklausančio turinio komplekso ar esminių jų dalių perleidimo, jei perleidžiamo turto balansinė vertė yra didesnė nei 1/20 Bendrovės įstatinio kapitalo;

3) dėl Amber Grid priklausančio turto, įtraukto į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą, numatytą LR nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme, perleidimo, įkeitimo, teisinio statuso keitimo, kitokio apsunkinimo ar disponavimo, jei nurodytų įrenginių vertė yra didesnė nei 1/20 Amber Grid įstatinio kapitalo;

4) dėl tiesiogiai ar netiesiogiai valdomų įmonių, kurioms priklauso aukščiau nurodyti įrenginiai ar kurios juos vysto, valdo, naudoja ar jais disponuoja bet kokiais pagrindais, akcijų ar jų suteikiamų teisių perleidimo, kitokio disponavimo ar apsunkinimo, tokių įmonių įstatinio kapitalo didinimo, mažinimo ar kitokių veiksmų, galinčių pakeisti šių įmonių įstatinio kapitalo struktūrą (pvz., konvertuojamųjų obligacijų išleidimo) bei sprendimų dėl šiame punkte nurodytų įmonių reorganizavimo, atskyrimo, restruktūrizavimo, likvidavimo, pertvarkymo ar kitokių veiksmų, keičiančių šiame punkte nurodytų įmonių teisinį statusą;

5) dėl Amber Grid turto, kurio balansinė vertė didesnė kaip 1/5 Bendrovės įstatinio kapitalo, investavimo, perleidimo, nuomos (skaičiuojama atskirai kiekvienai sandorio rūšiai), įkeitimo ar hipotekos (skaičiuojama bendra sandorių suma),

6) dėl bet kokių sandorių, kuriais susitariama dėl netesybų, kurių bendra suma gali viršyti 1/5 Amber Grid įstatinio kapitalo;

7) dėl kitų asmenų prievolių, kurių suma didesnė kaip 1/5 Amber Grid įstatinio kapitalo, įvykdymo laidavimo ar garantavimo;

8) dėl turto įsigijimo už kainą, didesnę kaip 1/5 Bendrovės įstatinio kapitalo;

9) dėl Amber Grid projektų teikimo pripažinti juos ypatingos valstybinės svarbos projektais ar valstybei svarbiais projektais, kaip šie projektai apibrėžti teisės aktuose.

2.6. Pagal planuotą korporatyvinių pokyčių reformą, Ministerijos atstovai dalyvautų EPSO-G audito komiteto, kuris veikia visos grupės mastu, yra atsakingas už vidaus kontrolės rizikų valdymo sistemos užtikrinimą, taigi Ministerijos atstovą pasiektų ne tik grupės lygio rizikos, kurios teikiamos EPSO-G valdybai, tačiau ir kitos grupės bendrovių rizikos, kurių tinkame suvaldyme Ministerijos atstovas aktyviai dalyvautų.

2.7. Be to, tiek EPSO-G, kaip juridinis asmuo, tiek jos organų nariai asmeniškai privalo siekti Nacionalinėje energetikos strategijoje nustatytų tikslų.

EPSO-G įmonių grupės korporatyvinio valdymo gairėse, tvirtinamose Lietuvos Respublikos energetikos ministro³, kuriomis privalomai, be kita ko, vadovaujasi EPSO-G, Litgrid, Amber Grid, nustatyta, jog EPSO-G grupės pagrindinė paskirtis yra suprantama kaip Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje ir kituose su įmonių grupės veikla susijusiuose teisės aktuose nustatytų tikslų, iškeltų atsižvelgiant į Lietuvos valstybės energetikos plėtros planus, aktyvus siekimas ir šiais tikslais įmonių grupės bendrovėms pavestų bei jų vykdomų Lietuvos valstybei svarbių projektų įgyvendinimo užtikrinimas. Tokie Lietuvos valstybės energetikos plėtros planai, kurie turi įtakos apsprendžiant visos įmonių grupės paskirtį, apima būtinybę užtikrinti Lietuvos energetinę nepriklausomybę ir energetinį saugumą, energetikos sektoriaus konkurencingumą ir darnią plėtrą; jos energetikos sistemų integravimą į atitinkamas Europos Sąjungos sistemas ir kuriamą bendrą Europos Sąjungos energijos rinką; Europos Komisijos aprobuotą Baltijos energijos rinkų jungčių planą, Baltijos

³ Paskelbta <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/EPSO-G%20korporatyvinio%20valdymo%20gaires%20-2018-04-24%20redakcija.pdf>

valstybių ir Lenkijos strateginės partnerystės energetikos srityje svarbą įgyvendinant bendrus energetinės infrastruktūros projektus.

EPSO-G naujuose įstatuose taip pat įtvirtinta, jog Bendrovės ilgalaikiai (strateginiai) tikslai – Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje bei ją pakeičiančiuose ir įgyvendinančiuose norminiuose teisės aktuose, kituose taikytinuose teisės aktuose, Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo patvirtintuose dokumentuose nustatytų ar su Įmonių grupės veikla tiesiogiai susijusių tikslų bei uždavinių aktyvus siekimas; tvarios ir ilgalaikės Įmonių grupės strategijos suformavimas; darni visos Įmonių grupės veiklų plėtra bei integracija; Įmonių grupės bendrovėms pavestų bei jų vykdomų ypatingos valstybinės svarbos ar valstybei svarbių projektų tinkamo bei efektyvaus įgyvendinimo užtikrinimas, vykdamas tokių projektų įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę Bendrovės valdymo (įskaitant valdymo su priežiūros funkcija) organų lygyje.

Valdybos nariai turi LR civiliniame kodekse numatytas fiduciarines pareigas, kurios įpareigoja valdybos narius veikti geriausiais bendrovės bei akcininkų interesais ir siekti, jog nebūtų padaryta žalos. Už tinkamą fiduciarinių pareigų vykdymą valdybų nariai atsako asmeniškai savo turtu. Taigi valdybos nariai, rizikuodami savo asmenine atsakomybe, turi priimti visus reikiamus sprendimus, kurie reikalingi strateginių tikslų pasiekimui tam, kad nebūtų padaryta žalos.

3 klausimas. Visuomenės akyse už padėtį energetikos bendrovėse „Litgrid“ ir „Amber Grid“ bei jų valdomos strateginės infrastruktūros patikimą veikimą atsako energetikos ministras, tad, ar esate užsitikrinę pakankamai galimybių šių itin svarbių įmonių strategijai formuoti bei priežiūrai, kaip ji vykdoma?

3.1. Kaip buvo minėta atsakymuose į 1 ir 2 klausimus, Ministerijos įtaka įmonių grupės valdyme (tarp jų – ir lemiama įtaka formuojant Litgrid ir Amber Grid ilgalaikės strategijas), jeigu korporatyvinių pokyčių reforma būtų įgyvendinta, užtikrinta įvairiais teisiniais mechanizmais.

Remiantis sukurta grupės valdymo ir kontrolės sistema, Ministerija aktyviai prižiūri ir toliau aktyviai prižiūrės Litgrid ir Amber Grid ilgalaikių strategijų ir strateginių projektų įgyvendinimą.

Ministerijos dalyvavimas valdyboje	atstovų EPSO-G	EPSO-G valdyba analizuoja ir vertina EPSO-G įmonių grupės strategijos įgyvendinimą (naujų EPSO-G įstatų 40 str. (i) p.).
		EPSO-G valdyba vykdo nuolatinę EPSO-G įmonių grupės bendrovėms pavestų ir (ar) jų vykdomų strateginių projektų, įtrauktų į nacionalinę energetikos strategiją, ir (ar) ypatingos valstybinės svarbos projektų, ir (ar) valstybei svarbių projektų, kaip juos apibrėžia galiojantys teisės aktai, valdymo priežiūrą bei kontrolę (naujų EPSO-G įstatų 41 str. (iii) p.).
		EPSO-G valdyba priima sprendimus pritarti ar nepritarti tam tikriems Litgrid, Amber Grid valdybos sprendimams – žr. aukščiau 2.2 p. esantį atsakymą.
		EPSO-G valdyba kontroliuos ir prižiūrės EPSO-G vadovo veiklą, kuris po pertvarkos nebus valdybos nariu, ir kurio atsakomybei bus priskirta: • organizuoti ir kontroliuoti Įmonių grupės veiklos strategijos įgyvendinimą; • organizuoti bei užtikrinti dukterinių bendrovių strategijos, ilgalaikių (strateginių), trumpalaikių (taktinių) tikslų įgyvendinimo stebėseną ir jų veiklos vertinimą, teikti siūlymus valdybai dėl jų tobulinimo, • pateikti Ministerijai medžiagą apie Įmonių grupės strategijos įgyvendinimą (naujų EPSO-G įstatų 87 str.).
		EPSO-G valdyba yra patvirtinusi EPSO-G įmonių grupės integruotos stebėsenos ir planavimo politiką, prie kurios yra prisijungusios Litgrid ir Amber Grid. Politikos pagrindu EPSO-G valdybai yra teikiamos Litgrid ir

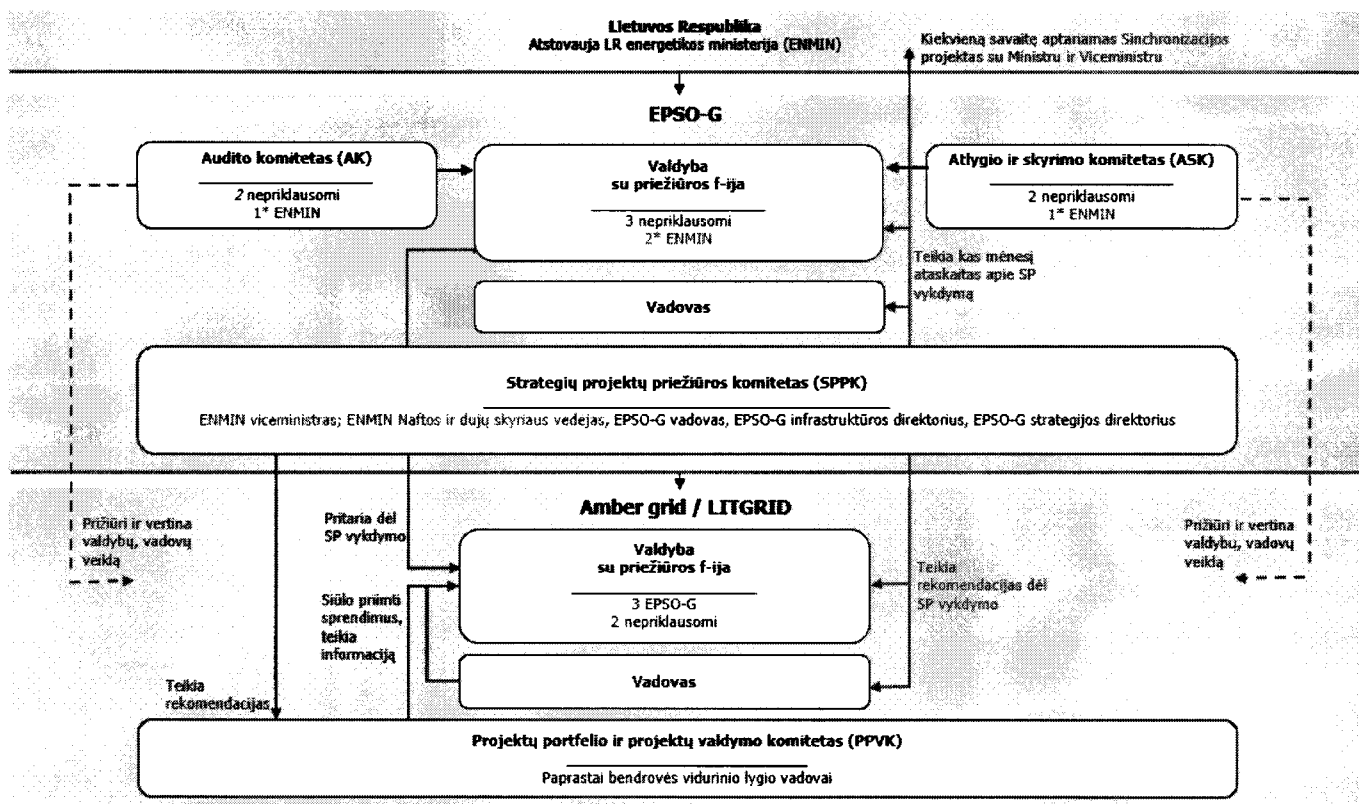
	Amber Grid veiklos planų (kas ketvirtį) bei atskirai strategijos (kas pusmetį) įgyvendinimo ataskaitos.
	EPSO-G valdybos kiekvienam posėdžiui pristatomos strateginių projektų vykdymo aktualijos.
Ministerijos atstovų dalyvavimas Audito komiteto, kuris veikia grupės mastu, veikloje	Audito komitetas analizuoja, ar Litgrid ir Amber Grid valdymo organų (valdybos, vadovo) sprendimai neprieštarauja teisės aktams, ar atitinka grupės strategiją ir veiklos tikslus.
	Audito komitetas yra atskaitingas EPSO-G vieninteliam akcininkui Ministerijai.
Ministerijos atstovų dalyvavimas Atlygio ir skyrimo komiteto, kuris veikia grupės mastu, veikloje	Atlygio ir skyrimo komitetas ne rečiau kaip kartą per metus vertina Litgrid ir Amber Grid valdymo organų struktūrą, dydį, sudėtį ir veiklą, teikia rekomendacijas, ką siūlo tobulinti. Pavyzdžiui, šiais metais, komitetas analizavo, kiek laiko 2017 m. valdybos skyrė strateginių klausimų sprendimui, kiek laiko priežiūros vykdymui, kiek administraciniais klausimams bei pateikė gerąją valdysenos praktiką atitinkančias rekomendacijas dėl didesnio dėmesio strategijos įgyvendinimui.
	Atlygio ir skyrimo komitetas kiekvienas metais organizuoja valdybų veiklos įsivertinimo sesijų rezultatų apibendrinimą bei teikia rekomendacijas dėl veiklos tobulinimo.
Ministerijos atstovų dalyvavimas EPSO-G suformuotame Strateginių projektų priežiūros komitetas (SPPK)	Energetikos ministerija strateginių projektų valdymą užtikrina tiesiogiai deleguodama 2 atstovus į SPPK: SPPK – reguliariai susirenkantis strateginių projektų priežiūros komitetas. SPPK kontroliuoja strateginių projektų įgyvendinimą.
Kassavaitiniai susitikimai dėl sinchronizacijos projekto eigos	Energetikos ministras ir viceministras <u>asmeniškai užtikrina</u> sinchronizacijos projekto kontrolę. Kiekvieną savaitę apie sinchronizacijos projekto eigą atsiskaito EPSO-G Infrastruktūros direktorius ir Litgrid vadovas.

3.2. Kaip nurodyta atsakyme į 2 klausimą, įgyvendinus korporatyvinio valdymo pokyčius, Energetikos ministerijos išitraukimas į grupės valdymą didėtų, korporatyvinio valdymo sistema taptų paprastesnė ir efektyvesnė, kas leistų užtikrinti efektyvią strateginių projektų kontrolę (žemiau pateikiami detalūs paaiškinimai):

1.	Energetikos ministerija stiprina įtaką EPSO-G grupės valdyme ir strateginių projektų kontrolę:
	Ministerijos atstovai po reformos skiriami ne į stebėtojų tarybą kaip dabar, bet į EPSO-G valdybą, kuri pritaria investicijoms ir kontroliuoja savo sprendimų įgyvendinimą:
	- Litgrid atveju, kai projekto vertė viršija 14,6 mln. Eur – visi pagrindiniai Sinchronizacijos projektai yra ne mažesnės vertės.
	- Amber Grid atveju, kai projekto vertė viršija 10,3 mln. Eur.
	Šiuo metu EPSO-G stebėtojų taryba (kur dirba du Vyriausybės skirti nariai) neturi kompetencijos spręsti dėl strateginių projektų vykdymo.
2.	Energetikos ministerija strateginių projektų valdymą užtikrina tiesiogiai deleguodama 2 atstovus į strateginių projektų priežiūros komitetą(SPPK), veikiančią EPSO-G:

	SPPK – reguliariai susirenkantis strateginių projektų priežiūros komitetas. Kontroliuoja strateginių projektų, įskaitant ir Sinchronizacijos, įgyvendinimą.
	Energetikos ministras ir viceministras <u>asmeniškai</u> užtikrina strateginių projektų kontrolę. Kiekvieną savaitę apie Sinchronizacijos projekto eigą atsiskaito EPSO-G Infrastruktūros direktorius ir Litgrid atstovas-vadovas.
3.	Strateginių įmonių valdybų sudėtis bus subalansuota, kad būtų užtikrinti kokybiški sprendimai dėl strateginių projektų bei vykdoma intensyvi strateginių projektų įgyvendinimo kontrolė ir priežiūra:
	EPSO-G atstovai – energetikos žinios, patirtis (Litgrid, Amber Grid valdybų pirmininkai – energetikos mokslo magistrai, 15 – 17 metų patirtis energetikoje).
	Nepriklausomi nariai – finansų, audito ir projektų valdymo ekspertai – papildomos kompetencijos leidžia kokybiškiau vertinti galinčias kilti rizikas, todėl priežiūra gerėja.
	Strateginių įmonių vadovai, kaip ir dabar, lieka atsakingi už strateginių projektų įgyvendinimą bendrovėse. Vadovas tiesiogiai ir reguliariai atsiskaito valdybai apie strateginių projektų įgyvendinimą. Nebelieka intereso konflikto galimybių, kai valdyboje vertinamas vykdančiųjų valdybos narių darbas, todėl atskaitomybė gerėja ir griežtėja.
	Bendrovių vadovai turi pareigą dalyvauti kiekviename valdybos posėdyje. Valdybos sprendimai priimami vadovo teikiamos medžiagos pagrindu, todėl vadovo komanda privalo parengti kokybišką medžiagą, ją pagrįsti, kad valdyba galėtų priimti reikiamus sprendimus.
4.	EPSO-G, Litgrid, Amber Grid valdybų atsakomybė dėl strateginių projektų kontrolės didėja:
	EPSO-G valdyba atsakinga už grupės vykdomų strateginių projektų priežiūrą ir kontrolę, o EPSO-G vadovas – už strateginių projektų koordinavimą bei strateginių projektų vykdymo eigos priežiūrą. Ir toliau Litgrid, Amber Grid valdybos, gavusios visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimą (EPSO-G valdybos pritarimą pagal vertes, nurodytas aukščiau), inicijuos strateginius projektus, spręs dėl jų vykdymo eigos, konsultuojantis su SPPK.
	EPSO-G, Litgrid, Amber Grid valdyboms pridedama priežiūros f-jos, valdybos daugiau laiko skirs strateginių projektų vykdymo kontrolei, rizikų valdymui (EPSO-G grupės mastu, LITGRID, Amber Grid – savo įmonės lygyje).
	Ir toliau Litgrid, Amber Grid valdybų darbą vertins Audito komitetas bei Atlygio ir skyrimo komitetas, kuriuose numatoma dirbs ir Energetikos ministerijos atstovas.
5.	Grupės strategijos įgyvendinimas bus užtikrinamas, nes EPSO-G atstovai turi daugumą LITGRID, Amber Grid valdybose.
6.	Atsakomybės tarp valdymo ir patariamųjų organų (komitetai) yra aiškiai paskirstytos Įstatuose, Projektų valdymo politikoje ir kituose dokumentuose, todėl aišku iš ko reikalauti atsakomybės.

3.3. Strateginių projektų kontrolė po EPSO-G korporatyvinio valdymo pokyčių:

* Preliminarus matymas iki kol neatdiktos atrankos.

→ Strateginių projektų (SP) vykdymo kontrolės grupėje mechanizmas.

Valdybų sudėtis pilnai atitiks reikalavimus bei gerosios praktikos rekomendacijas:

- 2015-06-17 LRV nutarimas Nr. 631: valstybės valdomų įmonių (VVI) valdybų sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 1/2 nepriklausomų narių.
- EBPO rekomendacijos VVI: valdybų sudėtis turi būti tokia, jog valdybos galėtų priimti objektyvius ir nešališkus sprendimus.

3.4. Atsakomybės dėl strateginių projektų aiškiai paskirstytos, todėl yra aišku, kokių organų ir asmenų atsakomybės reikalaujama:

EPSO-G		
Valdyba su priežiūros funkcija	Strateginiai sprendimai grupės mastu, esminių SP rizikų kontrolė grupės mastu	□ Grupės strategijos, į kurią įtraukiami strateginiai projektai, tvirtinimas. □ Grupės Projektų valdymo, rizikų valdymo politikos ir kitų politikų tvirtinimas. □ Pritarimas LITGRID / Amber grid valdyboms inicijuoti strateginius projektus. □ Pritarimas projektų teikimui pripažinti juos ypatingos valstybinės svarbos projektams ar valstybei svarbiems projektams. □ SP įgyvendinimo priežiūra grupės mastu, esminių rizikų, susijusių su strateginiais projektais, vertinimas, esant poreikiui, rekomendacijų LITGRID / Amber grid teikimas.
Audito komitetas prie valdybos	Rizikų vertinimo sistemos tinkamumo vertinimas.	□ Valdybos patariamasis organas, atsakingas už vidaus kontrolės ir rizikos valdymo sistemas, įskaitant ir už strateginių projektų rizikų valdymo sistemos tinkamumą.
Generalinis direktorius	Strateginių projektų įgyvendinimo priežiūra, koordinavimas grupės mastu	□ Atsakingas už strateginių projektų įgyvendinimo koordinavimą, priežiūrą, stebėseną ir įgyvendinimo vertinimą bei surinktos informacijos teikimą valdybai. □ Atsakingas už tinkamą valdybos sprendimų vykdymą.
SPPK (strateginių projektų priežiūros komitetas)	Grupės strateginių projektų kontrolė, rekomendacijų teikimas strateginių projektų savininkams, projektus vykdančių bendrovių valdyboms.	
LITGRID / Amber grid		
Valdyba su priežiūros funkcija	Pagrindiniai sprendimai dėl strateginių projektų vykdymo, strateginių projektų įgyvendinimo priežiūra bendrovės lygiu	□ Tvirtina konkrečios bendrovės strategiją, projektų valdymo, rizikų valdymo ir kitas politikas. □ Tvirtina investicinių projektų portfelius, inicijuoja strateginius projektus. □ Tvirtina esmines sutarčių, reikalingų įgyvendinant strateginius projektus, sąlygas. □ Sprendžia dėl atskirų strateginių projektų etapų pradžios pagal Projektų valdymo politiką. □ Pržiūri strateginių projektų įgyvendinimą bendrovės lygiu (lyginant su EPSO-G, priežiūra detalesnė), esant poreikiui, teikia rekomendacijas vadovui dėl SP įgyvendinimo.
Generalinis direktorius	Strateginių projektų įgyvendinimas	□ Atsakingas už valdybos sprendimų tinkamą vykdymą, už strateginių projektų faktinį įgyvendinimą (strateginių projektų vykdymo planas; vidaus procesų dėl tinkamo SP įgyvendinimo ir savalaikio rizikų identifikavimo nustatymas ir pan.). □ Atsakingas už tinkamą informacijos teikimą tiek savo valdybai, tiek EPSO-G valdybai ir vadovui, SPPK, ENMIN, kadangi pateikiamos informacijos pagrindu vertinamos rizikos, priimami sprendimai.
PPVK	Konkrečios įmonės vykdomų strateginių projektų įgyvendinimo nuolatinė priežiūra ir kokybės kontrolė bei pokyčių valdymas, rekomendacijų teikimas projekto savininkams, valdyboms.	

4 klausimas. Ar ministerijai užteks svertų užtikrinti, kad strateginę infrastruktūrą valdančių įmonių veiklos ir projektų įgyvendinimo priežiūra bus tinkama, ir kad nepriklausomų valdybos narių valdoma EPSO-G nepaliks podukros vietoje sunkiai įgyvendinamų strateginių projektų ir į pirmą vietą neiškels finansinių bei įmonės vertės didinimo tikslų.

4.1. Kaip nurodyta atsakymuose į 1-3 klausimus, Ministerija būtų užsitikrinusi lemiamą įtaką grupės valdyme įvairiais teisiniais mechanizmais, tarp jų ir lemiamą įtaką formuojant Litgrid ir Amber Grid ilgalaikes strategijas.

Ministerijai įstatais suteiktos reikšmingos papildomos kompetencijos, o grupėje veikianti valdybos, priežiūros ir kontrolės sistema (aprašyta atsakyme į 2 klausimą) sudarytų sąlygas EPSO-G kaip patronuojančiai įmonei, kurios organų veikloje dalyvauja Ministerijos atstovai, nuolatos dalyvauti grupės bendrovių valdymo sprendimų priėmimo, prižiūrėti ir kontroliuoti grupės bendrovių veiklą, operatyviai reaguoti į iškilusias rizikas bei priimti sprendimus dėl jų valdymo priemonių.

4.2. Tiek EPSO-G, kaip juridinis asmuo, tiek jos organų nariai asmeniškai privalo siekti Nacionalinėje energetikos strategijoje nustatytų tikslų. Valdybos nariai už žalos sukėlimą kaltais veiksmais atsako savo turtu.

Kaip nurodyta atsakyme į 2 klausimą, EPSO-G grupės pagrindinė paskirtis yra suprantama kaip Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje ir kituose su įmonių grupės veikla susijusiuose teisės aktuose nustatytų tikslų, iškeltų atsižvelgiant į Lietuvos valstybės energetikos plėtros planus, aktyvus siekimas.

Valdybos nariai turi LR civiliniame kodekse numatytas fiduciarines pareigas, kurios įpareigoja valdybos narius veikti geriausiais bendrovės bei akcininkų interesais ir siekti, jog nebūtų padaryta žalos. Už tinkamą fiduciarinių pareigų vykdymą valdybų nariai atsako asmeniškai savo turtu. Taigi valdybos nariai, rizikuodami savo asmenine atsakomybe, yra turi priimti visus reikiamus sprendimus, kurie reikalingi strateginių tikslų pasiekimui tam, kad nebūtų padaryta žalos.

5 klausimas. Akcinių bendrovių įstatymas nenumato galimybės patronuojančios bendrovės akcininkui gauti informaciją iš dukterinių bendrovių. Ar tokia galimybė bent yra įtvirtinta ministerijai pavaldžių bendrovių įstatuose?

5.1. Pažymime, kad Ministerija yra užsitikrinusi visos informacijos iš EPSO-G gavimą, atitinkamai EPSO-G yra užsitikrinusi visos reikiamos informacijos gavimą iš grupės bendrovių. Naujųjų EPSO-G įstatų 96 p. numato, kad: *Atsižvelgiant į tai, kad Bendrovė yra nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbi įmonė, kaip tai apibrėžta LR nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme, LR kaip Bendrovę kontroliuojantis akcininkas (LR kaip Bendrovės kontroliuojantį akcininką atstovaujanti institucija), užtikrindamas gaunamos informacijos konfidencialumą, turi teisę susipažinti su visais Bendrovės ir jos Dukterinių bendrovių dokumentais bei visa Bendrovės ir jos Dukterinių bendrovių informacija (įskaitant ir informaciją apie Bendrovės valdymo organo sprendimų, kurie dar nėra priimti projektus ir informaciją apie planuojamus sudaryti sandorius bei investicijas), kuri informaciją gaunančio asmens prašymu turi būti susisteminta pagal tokio asmens nurodytus pagrįstus kriterijus, jeigu yra užtikrinamas tokios informacijos ir dokumentų konfidencialumas. Bendrovė vadovaudamasi šiuo straipsniu pateikia tik tuos Dukterinių bendrovių dokumentus ir tą Dukterinių bendrovių informaciją, kurią Bendrovė turi. Jeigu Bendrovė neturi šiame pagal šį straipsnį prašomų Dukterinių bendrovių dokumentų ar informacijos, Generalinis direktorius privalo nedelsdamas imtis veiksmų, kad Bendrovė gautų tokius dokumentus bei informaciją, kiek jos galima gauti pasinaudojant Bendrovės turimų Dukterinių bendrovių akcijų suteikiamomis teisėmis. Informacija ir dokumentai, teikiami pagal šį Įstatų straipsnį, turi būti pateikiami nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 5 (penkis) darbo dienas nuo atitinkamo reikalavimo gavimo dienos. Šiame Įstatų straipsnyje nurodyti subjektai turi teisę reikalauti, o Bendrovė turi pareigą užtikrinti, kad tam tikra konkreti informacija ir dokumentai būtų teikiami periodiškai be atskiro atitinkamo subjekto prašymo.*

5.2. EPSO-G dėl informacijos gavimo užsitikrinimo yra nusimačiusi taikyti įvairius teisinius mechanizmus:

1) Litgrid ir Amber Grid įstatuose numatyta, jog bendrovės vadovaujasi EPSO-G įmonių grupės korporatyvinio valdymo gairėmis, kuriose yra numatyta, jog EPSO-G kontroliuoja grupės bendrovių veiklą, renka informaciją ir ją apibendrinus teikia siūlymus Ministerijai dėl grupės veiklos organizavimo tobulinimo ir plėtros strateginiame lygmenyje (Korporatyvinio valdymo gairių 16.3 str. 7 p.);

2) Litgrid ir Amber Grid įstatuose, pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą yra numatyta EPSO-G teisė gauti informaciją ir dokumentus, kurie yra reikalingi vykdant teisės aktuose numatytus reikalavimus. EPSO-G kaip patronuojanti įmonė turi pareigą rengti konsoliduotas ataskaitas, dėl kurių parengimo grupės įmonės privalo pateikti visą informaciją;

3) Grupės įmonių valdybose dalyvauja EPSO-G atstovai, kurie turi teisę susipažinti su visa bendrovių informacija;

4) EPSO-G teikia konsultacines paslaugas grupės įmonėms, todėl informaciją gauna ir paslaugų sutarties pagrindu;

5) EPSO-G audito komitetas bei atlygio ir skyrimo komitetas, vadovaujantis jų veiklos nuostatais, turi teisę gauti visą jų funkcijų vykdymui reikalingą informaciją iš grupės bendrovių.

6 klausimas. Ar pagal gerosios valdysenos praktiką yra priimtina, kad naujuose įstatuose įtvirtinamose valdybų funkcijose numatyta ir prižiūrėti dukterinių bendrovių vadovybės veiklą, ir tuo pat metu pačioms valdyboms spręsti įvairius smulkius vykdomuosius klausimus, nes nėra aiškiai apibrėžta, kur baigiasi vykdomieji valdybų įgaliojimai ir kur prasideda „prižiūra“?

6.1. *Prižiūrinčias valdybas nustato Akcinių bendrovių įstatymas.* Pagal Akcinių bendrovių įstatymo redakciją, kuri įsigalios nuo 2018 m. liepos 1 d., akcinėje bendrovėje, kurios akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, turi būti suformuota arba stebėtojų taryba, arba valdyba su priežiūros funkcijomis. Taigi įstatymų leidėjas valdybą su priežiūros funkcija įtvirtino kaip lygiavertę alternatyvą stebėtojų tarybos formavimui.

6.2. *Prižiūrinčios valdybos bus numatytos NASDAQ OMX valdymo kodekse.* Prieš pasirenkant valdybos su priežiūros funkcija modelį buvo konsultuotasi su NASDAQ, kurio atstovai patvirtino, jog naujai rengiamame NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodekse valdyba su priežiūros funkcija bus rekomenduojama kaip galimas pasirinkimas, siekiant įtvirtinti priežiūros funkcijų vykdymą; pažymėjo, jog vieno geriausio valdymo modelio nėra ir bendrovės turi galėti pasirinkti jai tinkamiausią valdymo modelį.

6.3. *EBPO rekomenduoja, kad valdybos vykdytų aktyvią vadovybės priežiūrą.* Sprendimų priėmimo (kontrolės) bei priežiūros funkcijų priskyrimas vienam organui atitinka gerosios valdysenos rekomendacijas – EBPO rekomendacijose dėl korporatyvinio valdymo⁴ yra pažymėta, jog valdyba turi užtikrinti efektyvią vadovybės priežiūrą⁵. EBPO principuose taip pat sakoma, jog nėra vienintelio gero valdysenos modelio – įmonės turi pasirinkti joms tinkamiausią. Žemiau pagrindiniai argumentai, kodėl EPSO-G grupėje buvo planuotas diegti „Nordic“ valdysenos modelis⁶:

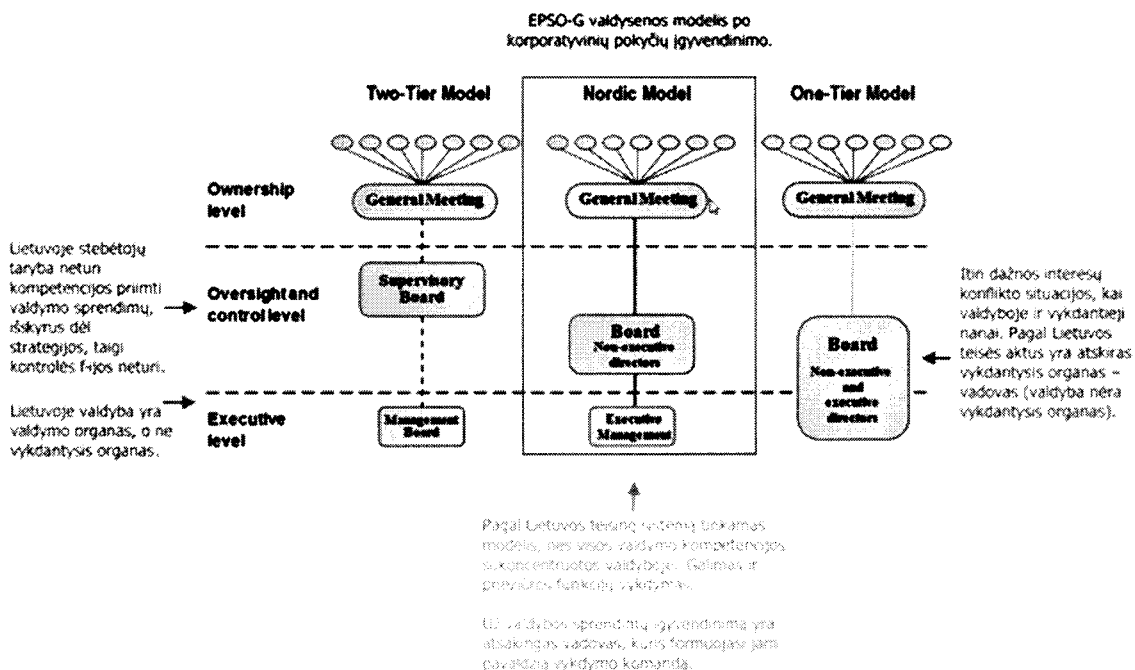
⁴ https://www.oecd-ilibrary.org/governance/g20-oecd-principles-of-corporate-governance-2015_9789264236882-en

⁵ EBPO rekomendacijose, be kita ko, numatyta:

„The corporate governance framework should ensure the strategic guidance of the company, the effective monitoring of management by the board, and the board's accountability to the company and the shareholders.“

„The board should fulfil certain key functions, including: Reviewing and guiding corporate strategy, major plans of action, risk policy, annual budgets and business plans; setting performance objectives; monitoring implementation and corporate performance; and overseeing major capital expenditures, acquisitions and divestitures. <...> Monitoring the effectiveness of the company's governance practices and making changes as needed. <...>

⁶ Valdysenos modelių schema paimta iš: https://www.sns.se/wp-content/uploads/2016/08/pl_presentation_vid_sns_frukostseminarium_14-12-04.pdf

6.5. Valdyba galėtų vykdyti tinkamą priežiūrą, nes būtų sudaryta iš ne vykdančiųjų narių. Priežiūros funkciją vykdys valdyba, sudaryta iš nevykdančiųjų narių, t. y. ne iš bendrovės darbuotojų. Taigi, priešingai nei pagal valdysenos modelį, kai valdybos sudėtyje yra vykdančiųjų narių, kas nuolat kelia intereso konfliktų klausimų, EPSO-G, Litgrid, Amber Grid priežiūrinčios valdybos galėtų tinkamai atlikti vadovo ir jo komandos priežiūros funkciją.

6.6. Vadovas, o ne valdyba užtikrintų, jog būtų tinkamai atliekami kasdieniai įgyvendinamieji veiksmai strateginių projektų vykdymo procese. Valdybos ir vadovo atsakomybės aiškiai paskirstytos. Akcinių bendrovių įstatymas, bendrovių įstatas aiškiai nustato, kokias valdymo funkcijas turi valdyba, o kokias vadovas. Valdyba sprendžia labiau strateginio pobūdžio valdymo klausimus, bet ne kasdienes veiklos klausimus, kurie yra vadovo atsakomybės srityje. Vykdyto kompetencijos valdyba neturi, nes tik bendrovės vadovas turi teisę veikti santykiuose su trečiaisiais asmenimis bendrovės vardu, sudaryti sandorius ir pan. Valdybos nariai šių vadovo įgaliojimų neturi ir tai aiškiai yra įtvirtinta LR akcinių bendrovių įstatyme. Pažymėtina, jog pagal Akcinių bendrovių įstatymo 37 str. 12 p., atsakomybė už tikslų įgyvendinimą yra numatyta vadovui. Taigi kompetencijos dėl valdymo sprendimų priėmimo yra aiškiai padalintos tarp valdybos ir vadovo, o vykdomąją kompetenciją turi bendrovės vadovas.

6.7. Valdyba dėl strateginių projektų vykdymo paprastai turi priimti šiuos sprendimus: tvirtinti projektų valdymo politiką, bendrovės strategiją; tvirtinti investicinių projektų portfelius, inicijuoti strateginius projektus; tvirtinti esmines sutarčių, reikalingų įgyvendinant strateginius projektus, sąlygas; spręsti dėl atskirų strateginių projektų etapų pradžios pagal Projektų valdymo politiką.

Valdybos su priežiūros funkcijomis turi šias aiškiai įstatyme nustatytas papildomas priežiūros pareigas:

- 1) priima sprendimus dėl sandorių su susijusiomis šalimis;
- 2) priežiūri bendrovės vadovo veiklą, pateikia visuotiniam akcininkų susirinkimui atsiliepimus ir pasiūlymus dėl bendrovės vadovo veiklos;
- 3) svarsto, ar bendrovės vadovas tinka eiti pareigas, jeigu bendrovė dirba nuostolingai;
- 4) teikia siūlymus bendrovės vadovui atšaukti jo sprendimus, kurie prieštarauja įstatymams ir kitiems teisės aktams, bendrovės įstatams, visuotinio akcininkų susirinkimo ar valdybos sprendimams;
- 5) sprendžia kitus bendrovės įstatuose, taip pat visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimuose valdybos kompetencijai priskirtus bendrovės ir bendrovės vadovo veiklos priežiūros klausimus.

Be aukščiau paminėtos privalomos valdybos su priežiūros funkcijas kompetencijos, EPSO-G įmonių grupėje formuojamos valdybos su priežiūros funkcija įgyvendintų ir gerosios valdysenos praktikos rekomendacijas, pagal kurias priežiūrą vykdančios valdybos aktyviai turi siekti, jog įmonėje būtų išvengta žalos. Šiam tikslui valdybos nustatytų informacijos / ataskaitų teikimo sistemą, galimas reagavimo priemonės ir pan.

6.8. Dėl strateginių projektų vykdymo vadovas bus atsakingas už:

1) laiku ir tinkamos medžiagos pateikimą valdybai, kad ši galėtų operatyviai priimti informuotus sprendimus;

2) valdybos sprendimų tinkamą įgyvendinimą, t. y. būtent vadovas, o ne valdyba užtikrina, jog būtų parengti ir tinkamai vykdomi strateginių projektų įgyvendinimo planai, vykdoma nuolatinė priežiūra, stebimos ir vertinamos rizikos ir pan. Tuo tikslu vadovas nustato reikiamus vidaus procesus, atsakomybes (pavyzdžiui, yra formuojami projektų valdymo komitetai).

7 klausimas. Ar tinkamai apibrėžta pačių dukterinių bendrovių ir jų valdybų atskaitomybė, nes šiuo metu skelbiamos bendrovių veiklos ataskaitos yra labiau bendro pobūdžio, viešai nėra skelbiamos įmonių veiklos strategijos, kasmetiniai planai ir išsamios jų įgyvendinimo ataskaitos, nėra aišku, ar laiku ir pagal numatytą biudžetą įgyvendinami strateginiai projektai?

EPSO-G yra valstybės valdoma patronuojanti bendrovė, kurios viena svarbiausių pareigų įdiegti visose grupės įmonėse skaidrumo ir atskaitomybės sistemą, kuri atitiktų gerąją valdysenos praktiką, remiantis gerąja Lietuvos ir tarptautine praktika. Todėl EPSO-G grupėje įdiegta visoms grupės įmonėms privaloma Korporatyvinio valdymo politika⁷. Ji aiškiai reglamentuoja EPSO-G ir atskirų bendrovių valdymo organų pareigas ir atsakomybes bei tarpusavio sąveiką siekiant užtikrinti akcininko keliamų tikslų įgyvendinimą.

Viešai skelbiamos informacijos apimtį, rengimo principus ir atsakomybes nustato EPSO-G įmonių grupės Skaidrumo ir komunikacijos politika⁸. Šios politikos kontekste skaidrumo sąvoka yra taikoma, kaip EPSO-G įsipareigojimas suprantama ir prieinama forma skelbti informaciją, kuri interesų turėtojams taptų patikimu pagrindu vertinti organizacijos veiklos rezultatus ir plėtros perspektyvą.

Skaidrumo ir komunikacijos politika siekiama užtikrinti, jog EPSO-G įmonių grupės skelbiama informacija atitiktų Lietuvos Respublikos teisės aktų bei pagal gerąją valdysenos praktiką pripažintus veiklos skaidrumo, atvirumo ir atskaitingumo principus – žemiau lentelėje nurodyta, kokiais tarptautiniais standartais vadovaujamosi įmonių grupėje skelbiant finansinę ir nefinansinę informaciją:

Dalykas	Tarptautiniai standartai	Standartus nustatantis subjektas
Finansinė informacija	Tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai	Tarptautinių apskaitos standartų valdyba
Vidaus auditas	Tarptautiniai vidaus audito standartai	Vidaus auditorių institutas
Vidaus kontrolė ir rizikų valdymas	Tarptautiniu mastu pripažinta COSO organizacijos rizikos valdymo bei vidaus kontrolės metodika	Treadway komisijos rėmėjų komitetas
Išorės auditas	Tarptautiniai audito standartai	Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdyba
Korporatyvinis valdymas (ne finansinės informacijos atskleidimas)	NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodeksas. Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos paskelbti korporatyvinio valdymo principai, taikomi valstybės valdomoms įmonėms.	AB NASDAQ OMX Vilnius valdyba EBPO

⁷ <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/EPSO-G%20Korporatyvinio%20valdymo%20politika.pdf>

⁸ <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/Politikos/EPSO-G%20Skaidrumo%20ir%20komunikacijos%20politika.pdf>

	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos paskelbti G20/EBPO bendrovių valdysenos principai	
	Europos direktorių asociacijų konfederacijos (EcoDa) paskelbtos bendrovių valdymo gairės ir principai	Europos direktorių asociacijų konfederacija
Integruotos ataskaitos	Pasaulinės atskaitomybės iniciatyvos (Angl. <i>Global Reporting Initiative</i>) atskaitomybės standartai	Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva

Vadovaujantis Skaidrumo ir komunikacijos politika, interneto svetainėse yra skelbiama ši informacija:

Kategorijos	Skelbiama informacija	Taikymas
Periodinė informacija	Metinė informacija:	
	Auditutas (konsoliduotas) metinių finansinių ataskaitų rinkinys	Visos grupės bendrovės
	Auditutas metinis pranešimas / konsoliduotas metinis pranešimas	
	Auditoriaus išvada	
	Atsakingų asmenų patvirtinimas	Listinguojamos bendrovės
	Tarpinė informacija:	
	3 mėnesių finansinių ataskaitų rinkinys	EPSO-G, Listinguojamos bendrovės
	6 mėnesių finansinių ataskaitų rinkinys	Visos grupės bendrovės
	6 mėnesių tarpinis pranešimas	EPSO-G, Listinguojamos bendrovės
	9 mėnesių finansinių ataskaitų rinkinys	EPSO-G, Listinguojamos bendrovės
	12 mėnesių finansinių ataskaitų rinkinys	
Darbo užmokestis	Informacija apie darbo užmokestį kas ketvirtį	Visos grupės bendrovės
	Metinė atlyginimų politikos ataskaita pagal NASDAQ kodekso reikalavimus	
Korporatyvinio valdymo dokumentai	Grupės politikos / jų santraukos (pagal valdybos sprendimą dėl konkrečios politikos skelbimo)	EPSO-G
	Grupės bendrovių valdybų patvirtintos politikos / jų santraukos (pagal Grupės bendrovės valdybos sprendimą dėl konkrečios politikos skelbimo, kuris turi būti priimamas, atsižvelgiant į EPSO-G valdybos sprendimą dėl konkrečios politikos skelbimo)	EPSO-G dukterinės bendrovės
	Ištatai	Visos grupės bendrovės
	Kolegialių organų bei komitetų veiklos nuostatai, reglamentai	Visos grupės bendrovės
	Bendrovės Etikos kodeksai	EPSO-G, Listinguojamos bendrovės
Kita aktuali informacija	Bendra informacija apie Bendrovę, jos veiklą, akcininkus (informacija, jog Bendrovė priklauso EPSO-G įmonių grupei) dukterinių ir asocijuotų įmonių sąrašas	Visos grupės bendrovės
	Misija, vizija, vertybės	

Kategorijos	Skelbiama informacija	Taikymas
	Veiklos strateginės kryptys, esminė informacija apie vykdomus Strateginius projektus	
	Kolegialūs organai	
	Vadovybė	
	Korupcijos prevencija	
	Informacija apie teikiamą paramą / labdarą	
	Pirkimai	Grupės bendrovės, kurios yra perkančiosios organizacijos / perkantieji subjektai

Skaidrumo ir komunikacijos politikos įgyvendinimas atspindi EPSO-G interneto svetainėje skelbiamoje informacijoje, o taip pat metinėje ataskaitoje⁹.

EPSO-G ir grupės įmonės taip pat rengia Valdysenos pažangos ataskaitą¹⁰. Ji yra sudėtinė auditorių tikrinamos metinės atskaitomybės dalis, taip pat skelbiamas viešai, kaip atskiras dokumentas.

Ataskaita, kaip EPSO-G laikosi Skaidrumo gairių, taip pat yra skelbiama viešai¹¹. Pažymėtina, kad EPSO-G vykdo visus Skaidrumo gairių reikalavimus, išskyrus reikalavimą skelbti visuotinio akcininkų susirinkimo protokolus lietuvių ir anglų kalba (nevykdoma, nes EPSO-G turi vienintelį akcininką, kuriam spendimai yra žinomi).

Ataskaita, kaip EPSO-G laikosi NASDAQ valdymo kodekso reikalavimų, taip pat yra paskelbta EPSO-G svetainėje¹².

Taip pat norime atkreipti dėmesį, kad siekiant užtikrinti atskaitingumą ir tikslų įgyvendinimą EPSO-G viešai skelbia:

- Akcininko lūkesčių laišką <http://www.epsog.lt/lt/tikslai-ir-atskaitomybe/luksciu-laiskas>
- Penkerių metų veiklos strategiją <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/strategija/EPSO-G%20strategija%2020180115.pdf>
- Bendrovės vadovui (o tai reiškia ir įmonei) valdybos keliamus tikslus: <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/korporatyvinis-valdymas/EPSO-G%20%20veiklos%20ir%20finansiniai%20tikslai.pdf>
- Informaciją apie atlygį <http://www.epsog.lt/lt/tikslai-ir-atskaitomybe/darbo-uzmokestis>
- Dialogą su interesų turėtojais <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/korporatyvinis-valdymas/EPSO-G%20interesu%20turetojai.pdf>

8 klausimas. Ar „prižiūrinčiųjų valdybų“ modelis apskritai yra tinkamas, kai jose dirba tik išoriniai nariai, o įgyvendinant sudėtingus ir plačios apimties strateginius projektus reikės efektyvaus sprendimų priėmimo ir ypač tampraus koordinavimo su valstybės institucijomis ir valstybei priklausančiomis energetikos įmonėmis? Ar tai leis sprendimus priimti operatyviai ir įsigilinus, ar bus tinkamai pasidalintos atsakomybės ir įgaliojimai, ar dėl to tarp patronuojančios ir dukterinių bendrovių nekils nesutarimai ir ambicijų karai?

Kaip detaliau paaiškinta atsakymuose į ankstesnius klausimus, EPSO-G korporatyvinio valdymo modelio pokyčiai, EPSO-G, Litgrid, Amber Grid formuojant prižiūrinčias valdybas, Energetikos ministerijos nuomone, užtikrintų tinkamą strateginių projektų priežiūrą. Toks modelis buvo pasirinktas kaip tinkamas EPSO-G įmonių grupei, įvertinus tai, jog grupės įmonės vykdo strateginius projektus, kuriuose sprendimai turi būti priimami itin skaidriai. Svarbu ir tai, kad nei Amber Grid, nei Litgrid nėra įsteigtos tik konkrečioms projektams įvykdyti, jos vykdo visai Lietuvos Respublikai reikšmingą veiklą, todėl šių įmonių valdysena turi būti skaidri, efektyvi, turi būti užtikrintas įmonių tvarumas ir ilgalaikių

⁹ http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/finansine-informacija/EPSO%20G%20FY%202017%20metin%C4%97%20ataskaita_FINAL.pdf

¹⁰ <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/korporatyvinis-valdymas/EPSO-G%20valdysenos%20ataskaita.pdf>

¹¹ <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/EPSO-G%20skaidrumo%20gairiu%20vykdymo%20ataskaita.pdf>

¹² <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/korporatyvinis-valdymas/EPSO-G%20vadymo%20kodekso%20vykdymo%20ataskaita.pdf>

tikslų siekimas. Šių tikslų padeda siekti nuoseklus EBPO gerosios valdysenos standartų, kuriais remiantis, grupės bendrovių valdybos yra depolitizuojamos, yra skiriami nevykdantieji valdybų nariai, laikymasis. Atsakomybės tarp organų aiškiai padalintos. Išimtinai atkreiptinas dėmesys į atsakomybių paskirstymą dėl strateginių projektų vykdymo ir jų priežiūros (atsakymas į 3 klausimą).

Kaip nurodyta atsakyme į 2 klausimą, EPSO-G grupės paskirtis yra vieninga – Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje ir kituose su įmonių grupės veikla susijusiuose teisės aktuose nustatytų tikslų, išskeltų atsižvelgiant į Lietuvos valstybės energetikos plėtros planus, aktyvus siekimas, todėl jokie „ambicijų karai“ negalimi.

Kaip nurodyta atsakyme į 6 klausimą, valdyba yra atsakinga už strateginius sprendimus, vykdančią strateginius projektus. Kitaip tariant, valdyba nedalyvauja kasdieniame operatyviame strateginių projektų įgyvendinimo procese, todėl jos sprendimų priėmimas yra planuojamas ir jiems turi būti tinkamai pasiruošta. Už strateginių projektų įgyvendinimą atsakinga vadovybė. Būtent vadovas ir jo komanda turi būti pasiruošę operatyviems veiksams, kurie užtikrintų sklandų projektų vykdymą.

9 klausimas. Dėl kokių priežasčių EPSO-G viešai skelbia tik konsoliduotas visos grupės finansines ataskaitas ir nėra skelbiamos pačios EPSO-G, kaip atskiros UAB, nei finansinė, nei veiklos ataskaitos? Į patrunuojančios bendrovės rankas atiduotas svarbiausios šalies energetinės infrastruktūros valdymas, tačiau ar yra užtikrinta pačios įmonės finansinio skaidrumo ir veiklos planų įgyvendinimo priežiūra?

Kaip minėta atsakyme į 7 klausimą, EPSO-G kaip atskiras juridinis asmuo vykdo informacijos atskleidimo reikalavimus, kurie numatyti Skaidrumo gairėse, NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodekse, kituose taikytinuose teisės aktuose, o taip pat atsižvelgiant į gerosios valdysenos praktikoje randamas rekomendacijas. Pažymėtina, kad EPSO-G vykdo visus Skaidrumo gairių reikalavimus, išskyrus reikalavimą skelbti visuotinio akcininkų susirinkimo protokolus lietuvių ir anglų kalba (nevykdoma, nes EPSO-G turi vienintelį akcininką, kuriam sprendimai yra žinomi).

Taip pat paminėtina, kad remiantis gerąja tarptautine valdysenos praktika¹³ EPSO-G rengia integruotą EPSO-G ir konsoliduotą grupės metinę ir tarpines finansinės ir nefinansinės veiklos ataskaitą, kuri interesų turėtojams (angl. *stakeholders*) būtų pakankama vertinti bendrovės ir grupės priimtų ir priimamų sprendimų efektyvumą siekiant tvarios darnaus verslo plėtros, kurią EPSO-G grupės įmonės supranta kaip kryptingų ekonominių, socialinių ir aplinkosauginių veiksmų visumą, savo profesinėje veikloje didinant bendrąją visuomenės gerovę ir mažinant leistinas poveikio aplinkai ribas.

Kviečiame susipažinti su ataskaitomis, kurios skelbiamos EPSO-G tinklalapyje:

- 1) EPSO-G įmonių grupės metinė ataskaita (2017 m.)¹⁴;
- 2) Socialinės atsakomybės pažangos ataskaita¹⁵.

Apibendrinant pažymime, kad planuojamais įgyvendinti EPSO-G įmonių grupės korporatyviniais pokyčiais siekiama didesnio EPSO-G įmonių grupės veiklos efektyvinimo ir skaidrumo, stipresnės įmonių veiklos ir jų vykdomų strateginių projektų priežiūros.

Akcentuojame, kad planuojame dar kartą įvertinti grupės bendrovių valdymo organų kompetencijas ir atsakomybes bei, identifikavus, kad tikslingiau EPSO-G įmonių grupės mastu pasirinkti kitą galimą modelį ir EPSO-G grupės įmonėse formuoti stebėtojų tarybą ir valdybą, tikslinti EPSO-G ir jos dukterinių įmonių įstatus.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

R. Mikalauskienė, tel. (8 706) 64905, ramune.mikalauskiene@enmin.lt

¹³ Pasaulinės atskaitomybės iniciatyvos (Angl. Global Reporting Initiative) atskaitomybės standartai.

¹⁴ http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/finansine-informacija/EPSO%20G%20FY%202017%20metin%C4%97%20ataskaita_FINAL.pdf

¹⁵ <http://www.epsog.lt/uploads/documents/files/Politikos/EPSO-G%20socialin%C4%97s%20atsakomyb%C4%97s%20pa%C5%BEangos%20ataskaita.pdf>